

Сергій Миколайович РОМАНОВ,
доктор філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна)
<http://orcid.org/0000-0003-1404-4584>
sergmr@ukr.net

НАУКОВА БІОГРАФІЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ: МОЖЛИВОСТІ РЕКОНСТРУКЦІЇ

Мета. У статті розглянуто підходи до наукової біографії Лесі Українки / Лариси Косач. На першочергову увагу заслуговують історичний, приватно-особистий, літературний, громадсько-політичний, етичний, психологічний контексти проекту. Особливо перспективними з огляду на специфіку праці постають параметри біографічної реконструкції. Магістральним став намір пізнати складну постать в усіх проявах її життєдіяльності. Доконечним бачиться і збереження динаміки становлення та розвою інтелектуально-творчих, етичних, естетичних, психологічних рівнів особистості. **Методологія дослідження** базується на принципах історизму, об'єктивності; актуалізовано й центральні філологічні методи — порівняльно-типологічний, історико-культурний, історико-генетичний. Також дослідження розбудовано в зв'язі теорії дискурсу та біографічного дискурсу. **Наукова новизна** полягає в розкритті домінуючих в українській культурі рис створеного традицією (якій понад століття) образу Лариси Косач / Лесі Українки. Основа дослідження — співвіднесення автосприйняття (відображеного в прижиттєвих свідченнях та документах) і усталеного сучасниками та наступниками образу-концепту відомої постаті. Окремо акцентовано проблему творених про письменницю міфів, зокрема окреслено їхнє походження та ідеологію. Противагою «міфотворчості» запропоновано альтернативу об'єктивного наукового підходу, який охоплюватиме максимально можливу систему рівнів існування митця в часі й просторі. Відповідно до визначених науковою об'єктивністю засад заявлено основні структурні рівні життєписання. **Висновки.** Основним здобутком статті є концептуалізація матриці наукової біографії Лариси Косач / Лесі Українки через розкриття магістральних підходів до її підготовки. Запропоновано розгор-

нутий аналіз історико-джерельної та концептуальної бази можливого проекту. Виходячи з цієї основи, розроблено систематику наукового пошуку, де кожен із визначальних напрямів дослідження відповідає певному рівню життєтворчості великої письменниці.

Ключові слова: письменник, життя, творчість, епоха, психологія, контекст.

Попри понад столітній інтерес до постаті Лесі Українки / Лариси Косач, наукової біографії найвидатнішої української письменниці ще не створено. У цьому сегменті науки нині можна говорити хіба про спорадичні й зазвичай неповні та / або незавершені спроби названого жанру. До таких належить праця Ольги Косач-Кривинюк ¹ — гідне під будь-яким поглядом джерело, але через історичні обставини незавершене. Неповною, знову ж з огляду на час, у який переважно готувалася, постає й грандіозна праця Мирослава Мороза ². Заслугує на увагу й студія сучасної вченої Марії Кармазіної, яку з 2003 р. тричі перевидавали [2]. Однак розбудовано працю як документальний життєпис без сутнього акцентування творчого доробку з усіма належними йому контекстами. Також тільки спробою інтелектуальної біографії, притому з елементами «сенсаційності», можна назвати й книжку Оксани Забужко ³. Останніми роками монографічних праць з означеної тематики не з'являлося, навіть у перед'ювілейні і власне ювілейні роки. Натомість до 150-річчя письменниці опубліковано чимало принагідних і періодичних збірників різної жанрово-тематичної скерованості й, очевидно, наукової вартості. Серед найпрезентативніших видань такого типу можна назвати спецвипуски «Української біографістики» [6] та «Волині філологічної» [1], які містять цікаві матеріали про життєтворчість Лесі Українки та представників її роду і близького оточення. Окремо варто відзначити подвижницьку працю Тамари Скрипки, яка по суті єдина може нині претендувати на роль професійної дослідниці-біографістки

---

¹ Косач-Кривинюк О. Леся Українка. Хронологія життя і творчості. Луцьк : ВАТ Вол. обл. друк., 2006. 928 с.

² Мороз М. Літопис життя та творчості Лесі Українки. Київ : Наукова думка, 1992. 632 с.

³ Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ : Факт, 2007. 640 с.

Лесі України та родини Драгоманових-Косачів⁴. Так чи так, а понад столітні напрацювання українських учених слугуватимуть основою для підготовки наукової біографії національного класика.

З огляду на згромаджений досвід і в пошуках оптимальної методологічної моделі й потрібно виробляти підходи до розв'язання означеного завдання. Суттєвим у його реалізації буде не лише опертя на задокументовані свідчення, а й реконструкція притаєних, захованих, містифікованих чи свідомо або незумисне спотворених фактів і сенсів. Якщо актуалізувати відому метафору Юрія Шевельова, то праця українського вченого-гуманітарія (передовсім, біографіста) схожа на працю археолога над реконструкцією макетів міст, які так і не були збудовані.

Лариса Косач була дуже закритою в особистому житті, указуючи, що її публічний профіль «Леся Українка» заявлено, виражено та підтверджено насамперед у творчості. Отож, через відкрито трансльовані свідчення читачеві й належить шукати інформацію про автора. Щоправда, таку позицію письменниці обумовлювала часом її земного життя. Після смерті вона полишала постать митця, власне його «особотекст», на розсуд і делікатність нащадків. Вартими особливої уваги тут видаються автосвідчення в листуванні з Осипом Маковеем та Ольгою Кобилянською. Слід вказати, що й епоха модернізму декретувала граничну суб'єктивність, автобіографічність письма. Тому довіряти художньому текстові як документальному джерелу є всі концептуальні, «світоглядні» підстави. Під цим оглядом треба перечитати листування з Михайлом Драгомановим та Агатангелом Кримським у тій його частині, де обговорюються питання творчості й авторської етики. Також до цього сегмента матеріалів належать і літературознавчі праці письменниці, у яких, поміж іншого, заявлено й авторське творче кредо, а також деякі поетичні та драматичні тексти.

Така виразна авторська позиція визначає й наукову диспозицію біографа. З огляду на це видається доцільним у методологічних

---

⁴ Найзначнішими здобутками багаторічної праці дослідниці постають такі книги: Скрипка Т. Волинські образки: ковельська еліта другої половини XIX століття. Луцьк : ФОП Захарчук В. М., 2012. 152 с.; Скрипка Т. Родові гнізда Драгоманових-Косачів: їх устрій та культура. Київ : Темпора, 2013. 656 с.; Скрипка Т. Лариса Петрівна Косач-Квітка (Леся Українка). Біографічні матеріали. Спогади. Іконографія. Київ : Темпора, 2015. 536 с.

підходах та способах нарації якщо не розмежувати чи «розпаралелити» ці дві іпостасі, то принаймні ситуативно їх розрізнити. Цим досягатимуться не лише жадані від таких досліджень повнота та ефект поліфонії, а й зніматиметься завжди відчутна щодо класиків табуйованість і дразливість особистого. Монументалізм канонізованого «особотексту» (М. Павлишин) Лесі Українки не тільки послаблюватиметься профілем Лариси Косач, а й доконечне ним оживлятиметься, доповнюватиметься.

Особливої ретельності та, звісно, такту й чужості потребуватиме реконструкція приватного життя Лесі Українки, чи то пак Лариси Косач. Тут справу неабияк утруднюватиме «затирання» найделікатніших і найдражливіших «особистих» сюжетів, чим послідовно опікувалася сама героїня, а ще її родина та навіть люди так званого ближнього кола. Причому робилося це за життя авторки і ще довго після її смерті. Чи мусять належати згадані «сюжети» до найцікавіших, найдраматичніших, сенсаційних? Ясна річ, що не обов'язково. Але обов'язковими мають бути увага, витримка й, як мовила Ольга Кобилянська, «душевна тонкість» дослідника.

Без таких, певно, більшою мірою суб'єктивних рис, годі буде належно зарадити, скажімо, із питаннями любовного, сексуального, сімейного життя Лариси Косач. Навряд чи сьогодні науково зваженим чи й просто доречним видаватиметься пояснення її стосунків із Сергієм Мержинським лише в площині дружби або ідеологічного товаришування. Строго регламентований традицією інфантильно-платонічний ракурс навітлення особистого великої людини відіграє в нинішніх умовах уже не просто охоронну, а консервуючу, сказати б навіть, бальзамуючу функцію. Такі підходи замовчування й оминання не просто збіднюють життєпис митця, вивласнюють його, а й ліквідують цілі ракурси розуміння творчих імпульсів. Скажімо, зовсім по-іншому сприйматиметься безсмертна «Лісова пісня», зокрема її етично-чуттєвий заряд, коли запроєктувати на міфосвіт драми біографічні контексти. Подружні зради Климента Квітки, про які напевно знала дружина, безпосередньо чи опосередковано (як уже хто зуміє довести й потрактувати), але присутньо визначали художній задум тексту, його реалізацію на ідейно-тематичному, сюжетному, персонажному рівнях.

До цього ж типу біографічних досліджень належатиме й реконструкція революційної діяльності Лариси Косач. Утаємниченість такої практики визначалася вже самою її конспіративною специ-

фікою, передовсім нелегальними, підпільними формами роботи. Так само тут доведеться починати з верифікації джерел, приміром, політичних, полемічно-публіцистичних оригінальних праць та перекладів, які приписувано авторці або, навпаки, од неї відчужено. Хрестоматійними, скажімо, є тексти перекладів Марксового «Капіталу» українською або Гавтманових «Ткачів» російською мовами, які з революційних, ідеологічних чи ще якихось мотивів безпідставно пов'язували з іменем Лесі Українки.

Брак безпосередніх, зокрема документальних свідчень, доведеться компенсувати свідченнями опосередкованими. До таких належатимуть матеріали інших осіб — товаришів, соратників і навіть опонентів. При тому варто зважати, що найближчі в цій праці люди не залишили ні більш-менш повних архівів, ні навіть спогадів про Ларису Косач і її роль у суспільно значущих процесах. Не захотів чи, певніше, не зміг цього зробити побратим і однопартієць по Українській соціал-демократичній спілці Михайло Кривинюк або також спілчанин Іван Стешенко. Досить своєрідними, а все ж документальними джерелами будуть слідчі та судові справи українських революціонерів. Усе, як із улюбленою в Лесі Українки колізією античності та християнства: свідчення опонентів панівної релігії доведеться витягати з протоколів їхніх слідчих та прокурорів. На жаль, після епохальної праці Юрія Лавріненка⁵ у цьому сегменті зроблено вкрай мало. Чи не поодиноким і значною мірою специфічним винятком постає робота упорядників сьомого тому Повного зібрання творів Лесі Українки в 14 томах [5, с. 7]. Але й тут варто зважати: якими б ретельними не були передмова, примітки та коментарі до текстів, така текстологічна праця не замінить біографічної студії, адже вона скерована на досягнення іншої мети.

Окремо треба говорити про перегляд усталених підходів, трактувань і загалом концепцій сприйняття чільної постаті національного канону. Значною мірою такі моделі, звично чи за інерцією звані традиційними, базуються на засадах народницького чи радянсько-народницького життєписання (чи точнішим тут буде термін «світської агіографії»?). Щодо Лесі Українки це тим більше прикро, що вона є виразницею модерного світогляду й буттєво-творчих практик. А тим часом започаткована ще сучасниками практика гло-

---

⁵ Лавріненко Ю. Українська соціал-демократія і її лідер Леся Українка. *Сучасність*. 1971. Ч. 5. С. 68–86 ; Ч. 6. С. 56–61 ; Ч. 7–8. С. 132–150.

рифікації та віктимізації особистості (дивне, але, на жаль, типове в нас поєднання) залишається поширеною й нині. «Яскравими» прикладами такої роботи можуть правити дві вище окреслені сфери життєдіяльності авторки: приватна та революційна.

У першому випадку національний геній позбавлено права мати особисте життя, кохати чи бути коханою, зрадженою тощо. Усі почуття, аж до сердечної приязні та любові, мали належати тільки народу. Допустимі (моральні!) форми любовного / еротичного переживання, доступні жінці, регламентувалися законним шлюбом або ніжною дружбою, основою, бажано, на міцному ідеологічному підґрунті. Тому майже три роки вільних стосунків і співжиття з К. Квіткою, а тим більше його зради сором'язливо замовчувалися або заперечувалися. У взаєминах із Сергієм Мержинським Лариса Косач також максимально могла поставати платонічно закоханою й третьою зайвою в любовному трикутнику з Вірою Крижанівською-Тучапською. Тому єдиним «профілем», на який вона здобувалася, поставав силует «нещасної нещасливиці»⁶. Примітно, що в постколоніальному наświetленні він виявляється обопільно значущим для обох сторін — і колонізованого (бо так можна виправдати себе, своє історичне, фатальне, неунікненне приниження другорядністю), і колонізатора (бо так зручно виправдовувати свою вищість і підкорення та панування над іншим).

Щодо громадянської, революційної діяльності, то було максимально зручно для власної платформи «відкалібрувати» переконання портретованого / канонізованого діяча. Скажімо, народникам і демократам-консерваторам потрібно було виявляти питомо національні риси постаті Лариси Косач / Лесі Українки: оминаючи або ж ретушуючи її соціалістичні, космополітичні, антирелігійні погляди. Натомість прихильникам останніх із названих платформ надважливим здавалося те все виокремлювати й підносити, ігноруючи щось протилежне. Зазвичай у таких спробах випускалася динаміка й еволюція світогляду генія, котра проходить у своїм розвитку зовсім не

---

⁶ Із типового для обивателя погляду (а нерідко не лише обивателя, адже роками працюючи зі студентами-філологами я переконався, що такі уявлення не дивина й для підготовленої аудиторії) біографія українських класиків — це низка невдач і трагедій. Але чи вважали таким уже безнадійно похмурим своє існування самі митці? Та й зрештою, чи може навіть людина недалека назвати нещасним того, у чиему житті були любов і розуміння родини, щирі й віддані друзі, справжнє кохання й мистецький талант?

прямий і одновекторний, а навпаки, складний і суперечливий шлях. І на тому, сповненому труднощів та випробувань, шляху не обов'язково мають бути лише терни або тільки чисті зірки.

Ще одним, напряму кореспондованим із профілем «нещасної нещасливиці», більше того, його архетипом, базисом щодо Лесі Українки буде профіль «жертви». Він, таке враження, відмалку (ще до хвороби!) накидався Ларисі Косач і сучасниками (рідними, друзями, колегами), і людьми наступних поколінь (критиками, біографами, літературознавцями). Із часом ця тенденція тільки посилювалася, чому, як не парадоксально, тільки сприяла поява профілю «Леся Українка» — чи не прямого відповідника «нації-жертви». На фізичний стан (недуга, врода, стать) «напластовувалися» перипетії особистого життя (нещасне кохання, дивний і вочевидь теж нещасний шлюб), громадсько-політична діяльність (надто актуальний соціалізм, не надто актуальна національна демократія), специфіка творчості (незрозумілість, «непожиточність», непотрібність), страдницька смерть на чужині й напівзаборонений малолюдний «жандармський» похорон. Напевно цей химерний і досі не зупинений процес формування образу «*Великої Хворої*», потребує докладніших студій, аніж навіть зроблені авторкою виокремленої дефініції О. Забужко.

Запущений в обіг двома чільними й близькими до письменниці славними галичанами, цей міф напрочуд тоді прижився. Ба більше, він виявляє свою потугу ще й нині — у масовій свідомості, шкільних та вишівських програмах, працях поважних науковців. Найприкріше, що й Франко, і Павлик (двоє згаданих «міфотворців»; чи є сенс ситуативно визначати їхню роль саме так?) діставали приватну інформацію безпосередньо від родини, але не вважали за потрібне зберігати її конфіденційність. «Крилате» порівняння першого — «хвора, слабосила дівчина... ледь не самотній чоловік на всю соборну Україну» — одразу мало призначення риторичного прийому в публіцистичній полеміці. Тоді як епістолярний дискурс другого «покривав» не менш значуще поле міжособистісних контактів. Варто дати враження першої зустрічі, відображене в листі Драгоманову. Тим паче, що ця думка тиражуватиметься потім й у зверненнях до інших адресатів: «Ну, а Леся так просто ошоломила мене своїм образованием та тонким розумом. Я думав, що вона тільки в крузі своїх поезій, аж воно далеко не так. На свій вік це геніальна жінка. Тим більший жаль, що, бідна, не живе, а мучить»

ся. Що би то чоловік дав, якби такій людині помочи. Та ба, на це мало й з Богом битися» [4, с. 70]. Духом цього «інформативного співчуття», із останніми відомостями про наслідки берлінської операції, перейнято й супровідний допис до пересланого Кобилянській першого листа майбутньої подруги. Слід аж було чекати особистих зустрічей, аби переконатися, на певний навіть подив, що міф «про велику хвору» — то таки великою мірою міф.

Отже, опріч іманентних для означеного типу праці викликів, щодо Лариси Косач / Лесі Українки вчений свідомо, а чи відрухово муситиме брати на себе ще й функції «міфоборця». Так чи так, але щоб розраховувати на успіх, в основі його роботи неодмінно мають бути об'єктивні наукові підходи та надійні свідчення і документи. На жаль, тут вкрай бракує праць, котрі б пропонували фаховий аналіз стратегій пізнання, інтерпретації й опису феномена Лесі Українки. Як виняток тут можна назвати найновішу монографію Марії Моклиці [3].

Сучасні спроби підготовки наукової біографії класика національної літератури неодмінно спиратимуться на першоджерела, верифікацію основного масиву яких здійснено вже за часів незалежності. До найактуальніших матеріалів такого реєстру в науці про Лесю Українку (є всі підстави відмовитися від радянського терміну «лесезнавство») належать:

– автосвідчення (у порядку валідності: епістолярій, спогади, нотатки, художні твори, публіцистика, літературна критика, переклади). **Джерела:** архівні матеріали, прижиттєві книжкові видання й публікації у періодиці, першодруки; Повне академічне зібрання творів у 14 т. (Луцьк, 2021);

– іконографія (індивідуальні й групові світлини, портрети, листівки); **Джерела:** архівні матеріали, каталоги, альбоми; «Родові гнізда Драгоманових-Косачів: їх устрій та культура» (Київ, 2013);

– спогади (родинне коло, друзі, колеги, товариші, знайомі). **Джерела:** архівні матеріали, першодруки; «Спогади про Лесю Українку» (Т. 1. Київ, 2017; Т. 2. Львів, 2021);

– матеріали й документи родини Драгоманових-Косачів (архівні матеріали, збірки документів). **Джерела:** «Леся Українка : документи і матеріали : 1871–1970» (Київ, 1971), «Леся Українка : Публікації. Статті. Дослідження» (Т. 1–3. Київ, 1954–1960), «Леся Українка. Доля, культура, епоха : зб. статей і мат.» (Вип. I–II. Луцьк, 2010–2012);

– біографічні розвідки, статті, наукові дослідження, спроби життєпису (автори-сучасники, міжвоєнна доба, радянський період, українська діаспора, часи незалежності). **Джерела:** Косач-Кривинюк О. «Леся Українка. Хронологія життя і творчості» (Нью-Йорк, 1970), Мороз М. «Літопис життя та творчості Лесі Українки» (Київ, 1992);

– бібліографія. **Джерела:** «Леся Українка : бібліографічний покажчик : 1884–1970» (Київ, 1972); «Леся Українка на сторінках журналу “Слово і Час” : бібліографічний покажчик» (Луцьк, 2010);

– документи, матеріали, творчо-інтелектуальний доробок сучасників (старше покоління – М. Старицький, М. Лисенко, І. Франко, М. Ковалевський, О. Левицький та ін., і молодше – Л. Старицька-Черняхівська, О. Кобилянська, А. Кримський, В. Винниченко, М. Грушевський та ін.). **Джерела:** зібрання творів та наукові дослідження життєтворчості діячів української культури другої половини XIX – початку XX ст.

Тому з волі чи поза волею свого героя й маркерів його епохи учений-біограф має справу з різними напрямками життєтворчої присутності. У випадку Лариси Косач / Лесі Українки основними з таких напрямів постають:

- генеалогія і родинне коло;
- приватний простір і особисте життя;
- хвороба фізична і хвороба як «міф»;
- мова, освіта, наставники та особливості інтелектуально-творчого зростання;
- національне, інонаціональне (світове) та імперське середовища становлення і розвою;
- дружнє коло, соратники, товариші, колеги, опоненти у генераційному (старше покоління, однолітки, молодше покоління), у географічному (Наддніпрянина, Волинь, Галичина, Буковина, еміграція) ідеологічному (народники, соціалісти, федералісти, націонал-демократи) тощо вимірах;
- художня творчість: джерела, стилістика, національний та світовий контексти;
- прижиттєва рецепція творчості критикою і широким загалом; театральні постановки, музичні та малярські інтерпретації, видавничі проекти;
- літературно-критичні, публіцистичні праці, фольклорно-етнографічні, історіографічні, перекладацькі проекти та епістолярій;

- громадсько-політична активність та ідейні (ідеологічні) переконання;
- проблема віри й релігії, богошукання і атеїзм;
- просвітницька діяльність;
- значущість постаті в масштабах національної й світової культури.

Варто розуміти, що окреслений спектр «біографічної сітки» розроблено з огляду на спробу реконструкції життєвого шляху митця в «реальному часі». Для актуалізації часових контекстів поза добою авторки запропонований підхід слід модифікувати й доповнити. Приміром, доведеться говорити про літературно-критичну, театральну, кіно-, радіо- тощо рецепцію життєтворчості Лесі Українки в усіх (після прижиттєвого) історичних періодах разом із сьогоденням; видання й перевидання спадщини; бібліографічну, краєзнавчу, меморіальну роботу тощо. Зрештою, охоплення й належне представлення всіх важливих рівнів півторастолітньої присутності генія у світовому інформаційному полі потребуватиме куди масштабнішого й вочевидь колективного задуму. Таким може стати загальнонаціональний проєкт персональної енциклопедії «Леся Українка». Успішний досвід роботи сучасних українських науковців над енциклопедією Тараса Шевченка та Івана Франка слугуватиме тут моделлю-взірцем, чинником натхнення, а відтак і надійною запорукою успіху.

1. Волинь філологічна: текст і контекст. – Луцьк, 2021. – Вип. 32 : Леся Українка: особистість, нація, світ. – 282 с.
2. Кармазіна М. Леся Українка. Життя як виклик / Марія Кармазіна. – Київ : Парламент. вид-во, 2020. – 418 с.
3. Моклиця М. Леся Українка: деконструкція прочитань / Марія Моклиця. – Київ : Кондор, 2022. – 432 с.
4. Леся Українка : документи і матеріали : 1871–1970 / відп. ред. С. Д. Пількевич. – Київ : Наук. думка, 1971. – 488 с.
5. Українка Леся. Повне академічне зібрання творів : у 14 т. / Леся Українка. – Луцьк : Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки, 2021.
6. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж. – Київ, 2021. – Вип. 21. – 372 с. – <https://doi.org/10.15407/ub.21>

REFERENCES

1. *Volyn Philological: Text and context.* (2021). (Is. 32). [In Ukrainian].
2. Karmazina, M. (2020). *Lesia Ukrainka. Zhyttia yak vyklyk [Lesya Ukrainka. Life is a challenge]*. Kyiv, Ukraine: Parlament. vyd-vo. [In Ukrainian].
3. Moklytsia, M. (2022). *Lesia Ukrainka: Dekonstrukttsiia prochytan [Lesya Ukrainka: Deconstruction of readings]*. Kyiv, Ukraine: Kondor. [In Ukrainian].
4. Pilkevych, S. D. (Ed.). (1971). *Lesia Ukrainka: Dokumenty i materialy: 1871-1970 [Lesya Ukrainka: Documents and materials: 1871-1970]*. Kyiv, Ukraine: Naukova dumka. [In Ukrainian].
5. Ukrainka, Lesia. (2021). *Pozne akademichne zibrannia tvoriv [Complete academic collection of works]* (Vols. 1-14). Lutsk, Ukraine: Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky. [In Ukrainian].
6. *Ukrainska biohrafistyka = Biographistica Ukrainica.* (2021). (Is. 21). <https://doi.org/10.15407/ub.21> [In Ukrainian].

Рукопис одержано 06.07.2022 р.

Serhii ROMANOV, D.Sc. (Philology), Docent, Head of the Department of Theory of Literature and Foreign Literature, Lesya Ukrainka Volyn National University (Lutsk, Ukraine).

Lesya Ukrainka's scientific biography: Possibilities of reconstruction.

The aim of the work. The article considers approaches to the scientific biography of Lesya Ukrainka / Larysa Kosach. The historical, biographical, literary, socio-political, ethical, psychological contexts of the project are taken into account. Considering the specifics of the work, the parameters of biographical reconstruction are particularly promising. The main thing will be the intention to get to know a complex figure in all manifestations of her life and activity. It is also necessary in the work to preserve the dynamics of formation and development of the intellectual-creative, ethical, aesthetic, and psychological levels of the individual. **The methodology** is based on the principles of historicism, objectivity, as well as on general philological methods – comparative-typological, historical-cultural, historical-genetic. As well the methodological basis was the crossing of discourse theory and the biographical discourse. The scientific novelty of the work consists in revealing the main features of Ukrainian culture created by tradition (which is more than a century old) of the image of Larysa Kosach / Lesya Ukrainka. The basis of the study is the correlation of self-perception (stated in lifetime testimonies and documents) and the image-concept of a famous figure approved by contemporaries and successors. The problem of myths created about the writer is studied separately, in particular, their origin and ideology are outlined. As

a counterweight to "myth-making", an alternative of an objective scientific approach has been put forward, which will encompass the maximum possible system of levels of the artist's existence in time and space. In accordance with the principles determined by scientific objectivity, the main structural levels of the biography are declared. **Conclusions.** The main achievement of the article is the conceptualization of the matrix of the scientific biography of Larysa Kosach / Lesya Ukrainka through the disclosure of main approaches to its preparation. A detailed analysis of the historical-source and conceptual basis of the possible project is offered. Based on this basis, a system of scientific research was developed, where each of the defining directions of research corresponds to a certain level of life and creativity of the great writer.

Key words: writer, life, creativity, epoch, psychology, context.